

Reitterelater dubius

Eksavknäppare

Skalbaggar, Knäppare och halvknäppare

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
B1ab(iii)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Elateridae (knäppare), **Släkte:** Reitterelater, **Art:** Reitterelater dubius - eksavknäppare Platia & Cate, 1990 **Synonymer:** Brachygonus dubius (Platia & Cate, 1990)

Kännetecken

Hos eksavknäpparen är den fullbildade skalbaggen 9–12 mm lång och enfärgat mörkbrun med rödbruna ben och antenner. Halsköldens barkhorn är utdragna i långa spetsar. Arten har en väl utvecklad hoppförmåga som praktiseras om djuret hamnar på rygg.

Utbredning och status

Endast känd från Halltorps hage på Öland, där de första fynden gjordes 1949. Ej i övriga Norden eller i Baltikum. Världsutbredningen sträcker sig från Mellaneuropa österut till Turkiet.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i brunrötad ved i gamla hålekar, gärna ganska högt upp i träden. Arten tycks kräva en viss fuktighet i den döda veden och utvecklas ofta tillsammans med larver av brun guldbagge (*Liocola marmorata*) och läderbagge (*Osmoderma eremita*). Larverna lever troligen delvis som rovdjur i den döda veden och har en flerårig utvecklingstid. De fullbildade skalbaggararna visar sig nattetid vid savflöden på gamla ekar och påträffas vanligen från midsommartiden till slutet av augusti. De kläcks dock redan under hösten och övervintrar djupt ner i mulmen i hålträden tills nästa försommar.

Hot

Eftersom eksavknäpparen är knuten till rötskadade, gamla ekar och dessutom är mycket krävande beträffande kvalitén på sitt utvecklingssubstrat i träden tillhör arten den grupp av mycket exklusiva vedinsekter som endast finns som relikter i Halltorps hage. Möjligen ställer arten även stora krav på klimatet, vilket ytterligare ökar dess sårbarhet. Arten hotas på längre sikt genom att kontinuiteten av lämpliga utvecklingsplatser riskerar att brytas eftersom de "jätteträd" som ännu möjliggör dess fortlevnad i Halltorps hage är så få och relativt jämgamla. Då de fullbildade skalbaggararna dessutom aggregerar sig vid savflöden på natten kan en fortsatt insamling av arten bringa den förmodligen mycket individsvaga populationen under den kritiska gräns då den inte längre är livskraftig.

Åtgärder

Eksavknäpparen är fridlyst i Kalmar län och det är angeläget att tillse att insamlingsförbudet efterlevs. Även i övrigt bör allt göras för att gynna arten i Halltorps hage. Antalet solexponerade och rötskadade ekar bör kontinuerligt ökas med tanke dess långsiktiga överlevnad inom området. Man bör vidare förlänga livet så mycket som möjligt på de kvarvarande jätteträden genom lämplig frihuggning av dem.

Naturvård

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 6. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Horion, A. 1953. *Faunistik der mitteleuropäischen Käfer III*: 203. München.
- Husler, F. & J. 1940. Studien über die Biologie der Elateriden. *Mitt. Münch. Ent. Gesellsch.* 30: 343–397.
- Lundberg, S., Baranowski, R. & Nylander, U. 1971. Några intressanta skalbaggsfynd i Halltorps hage. *Ent. Tidskr.* 92: 286–287.
- Nilsson, S. G. & Baranowski, R. 1994. Indikatorer på jätteträdskontinuitet – svenska förekomster av knäppare som är beroende av grova, levande träd. *Ent. Tidskr.* 115: 81–97.
- Nylander, U. 1953. Notiser om sällsynta skalbaggar. *Ent. Tidskr.* 74: 82.
- Palm, T. 1959. Die Holz- und Rindenkäfer der süd- und mittelschwedischen Laubbäume. *Opusc. Ent. Suppl.* XVI: 243.

Författare

Bengt Ehnström 1997. Rev. Bengt Ehnström 1999. © ArtDatabanken, SLU 2006.